

POSTANOWIENIE

Dnia 9 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z wniosku H. K.
z udziałem W. H.
przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w K.
o uchylenie ubezwłasnowolnienia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 września 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 24 lutego 2022 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. przyznaje adwokat J. K. od Skarbu Państwa - Sądowi Apelacyjnemu w [...] kwotę 120 (sto dwadzieścia 00/100) złotych powiększoną o należną kwotę podatku od towarów i usług tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem

zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

W złożonej skardze kasacyjnej skarżąca wnioskodawczyni H. K. powołała się na istotne zagadnienia prawne dotyczące zakresu powinności sądu orzekającego w sprawie o uchylenie całkowitego ubezwłasnowolnienia (art. 559 § 1 w związku z art. 559 § 3 k.p.c.).

Przyczyna kasacyjna w postaci istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, tak, aby jego rozstrzygnięcie mogło uzyskać ogólniejsze znaczenie, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen i możliwych kierunków interpretacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 i z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Problemy wskazane we wniosku nie czyniły zadość wskazanym wymaganiom. Relacja między uchyleniem ubezwłasnowolnienia całkowitego (art. 559 § 1 k.p.c.) a zmianą ubezwłasnowolnienia całkowitego na częściowe (art. 559 § 2 k.p.c.), do której nawiązywał pierwszy z nich, została szczegółowo wyjaśniona w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012 r., III CSK 169/11, OSNC 2012, nr 7-8, poz. 97. Sąd Najwyższy przyjął, że zmiana ubezwłasnowolnienia całkowitego na częściowe może nastąpić jedynie na wniosek. Żądanie uchylenia ubezwłasnowolnienia całkowitego i żądanie zmiany

ubezwłasnowolnienia całkowitego na częściowe nie pozostają jednocześnie w relacji, która pozwalałaby uznać, że zmiana ubezwłasnowolnienia całkowitego na częściowe stanowi orzeczenie in minus względem orzeczenia o uchyleniu ubezwłasnowolnienia całkowitego. Nie można w konsekwencji przyjąć, że jeżeli ubezwłasnowolniony domaga się uchylenia ubezwłasnowolnienia całkowitego, to sąd może – w braku żądania – orzec ubezwłasnowolnienie częściowe. Wskazując, że sąd powinien podjąć „odpowiednie czynności prawne oraz dowodowe, koncentrujące się na zbadaniu, czy istnieją przesłanki uzasadniające stosowanie jakiegokolwiek ograniczenia, pod kątem instytucji ubezwłasnowolnienia częściowego”, skarżąca pominęła to stanowisko, nie uwzględniając materialnoprawnych różnic między ubezwłasnowolnieniem całkowitym a częściowym oraz ograniczeń wynikających z art. 321 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Drugi z powołanych problemów był pozbawiony abstrakcyjnego charakteru i sprowadzał się do pytania o prawidłowość rozstrzygnięcia konkretnej sprawy w aspekcie części dokonanych ustaleń faktycznych i wywodów poczynionych in casu przez biegłych. Ujęcie takie stoi w sprzeczności z założeniami zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 k.p.c., do których należy ogólniejszy charakter, wykraczający poza granice sprawy, w której wydano zaskarżone orzeczenie, co pozwala na realizację publicznoprawnego celu skargi kasacyjnej. Przesłanki uzasadniające orzeczenie całkowitego ubezwłasnowolnienia, jak również jego uchylenie, były wielokrotnie rozważane w orzecznictwie i nauce, a skrótowe motywy wniosku nie uzasadniały potrzeby kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[as]